

Universitätsbibliothek Wuppertal

Quatuor D. N. Jesu Christi Euangeliorum Versiones per antiquæ duæ, Gothica scil. et Anglo-Saxonica

Junius, Franciscus

Dordrecht, 1665

I. Loca aliquot versionis Anglo-Saxonicæ quæ à vulgatâ Latinâ, quâ nos utimur, discrepantia, cum vetustissimo illo Græco-Latino codice Theod[ore] Bezæ potissimùm consentiunt.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-702)

Hæc itaque mihi, amicis hac in re obsecundare volenti, sigillatim attingenda sunt, sed cursim omnino & jejune, vereor ne inscitè. Festinantibus siquidem fatale est, ut factus suos pariant cæcos.

I.

Loca aliquot Versionis ANGLLO-SAXONICÆ
quæ à vulgatâ Latinâ, quâ nos utimur, discrepantia, cum
vetustissimo illo Græco-Latino codice THEOD. BEZÆ
potissimùm consentiunt.

MATTH. IV, 4. Qui respondens dixit,] Sax. Ða andþpapode þe
Ðælend. i. e. Tum respondit Jesus. Bezæ codex ille habet
Ἀποκρίθεις ὁ Ἰησοῦς, ἐπι· cui consonat Heb. Evangelii editio Tiliiana,
quæ reddit דַּבַּר וַיֹּאמֶר וַיֵּן Respondit autem Jesus & dixit. Hoc
nihil aliud est quàm parallelum illud, Et respondit ad illum Jesus; Luc. IV, 4.

MATTH. IX, 15. Tunc jejunabunt.] Sax. þonne on þam dagum hiȝ
þærtað. i. e. Tunc in illis diebus jejunabunt. In cod. illo vetustiss. legitur
Τότε νηστειάζουσιν ἐν ταῖς ἡμέραις· quod totidem verbis reperitur in Textu con-
simili, Mar. II, 20. & Luc. V, 35.

MATTH. X, 4. Judas Iscariotes,] Sax. Iudaf Scapioth. sic cod. peranti-
quus in Textu Lat. habet Scariotes, in Gr. ὁ Σκαριώτης. Vide quid hoc ipso de no-
mine dixerimus in Observat. ad Versionem Got. in Job. XII, 4. Scapioth passim
occurrit in hac Translatione Sax. nisi quod Matth. XXVI, 14. habeatur Iudaf þe
þiþeþraca (q. d. Apostata) pro Judas Iscariotes.

MATTH. X, 23. Fugite in aliam.] Sax. Fleoð on oðþe. 7 þonne hi on
þære cop ehtað. þleoð on þa þryððan. addendo nempe, Et cum persequuntur
vos in illâ civitate, fugite in tertiam. Unâ cum Bezæ codice illo, addit & alius
quidam Stephani, Ἐὼν δὲ ἐν τῇ ἀλλῇ διαστάσει ὑμῶν, φευγετε εἰς τὴν ἄλλην· alius verò ejus-
dem Stephani, καὶ ἐν τῷ τῆς ἰνδράσεως ὑμῶν, φευγετε εἰς τὴν τρίτην. In quodam vet.
codice Latino invenitur quoque, affirmante Lucâ Brugensi, hoc assumptum, Et cum
in aliam persequuntur vos, fugite in tertiam. Consule ipsum, si lubeat, in
Græcis etiam lectionibus variantibus.

MATTH.

MATTH. XIV, 2. Joannes Baptista] Sax. Iohanneſſe Fulluhteſe þe ic behearþode: *Adduntur nimirum, quem ego decollavi post Johannes ille Baptista: prout in cod. Bezae vetustissimo, aliquotq; aliis, ὃν ἐγὼ ἀποκεφάλισα, post ἰωάννης ὁ βαπτιστής. Additamentum planè videtur desumptum è Mar. VI, 16. Scripturà putà parallela, ubi legimus, Quem ego decollavi Joannem, &c.*

MATTH. XV, 30. — Mutos, cœcos, claudos,] Sax. — Manega healte 7 blind. *i. e. Multos claudos & cœcos. Putabam quidem Interpretem Saxonicum in suo Lat. exemplari legissè multos, pro mutos: sententiam verò suspendendam opinor, qui pro Græcis κωλῆς, τυφλῆς, κωφῆς, lectum video, in cod. illo pervetusto, κωλῆς, τυφλῆς tantum, omisso κωφῆς. Lectori defertur optio utramlibet admittendi conjecturam. Si quis lectionum diversarum syllogas, antiquasq; Versiones consulere velit, is mirari desinet, quòd epithetorum istorum ordo hic turbetur. Nobis his immorari non vacat.*

MATTH. XVIII, 10. — Unum ex his pusillis:] Sax. — Ænne of þýrrum lýtlingum þe gelyfað on me. *hoc est, — Unum ex his pusillis, qui credunt in me. Sic cod. ille modò laudatus, pro Græcis τῶν μικρῶν τέτων, exaratum ostendit τέτων ἢ μικρῶν ἢ πτωχῶν εἰς ἐμέ. Vix ambigendum, quin lectio isthæc conformata sit ad similem illam præcedentem, vers. 6. — Unum de pusillis istis qui in me credunt: Saxonice, — Ænne of þýrrum lýtlingum þe on me gelyfað.*

MATTH. XX. inter vers. 28 & 29. hæc interjecta leguntur in MS. Oxoniensi, nec non Cantabrigiensi, Benedictino, Hattomanòq; totidem ferè verbis: *Ge pylmað togeðeonne on gehwædum þinge. 7 beon gepanod on ðam mærtan þinge: ritodlice þonne ge to geþeopbe gelaðobe beoð. ne ritte ge on þam fýrmerstan retlum. þe læſ þe appurðne þer ærten ðe cume. 7 ge hurbonda háte ðe arisan 7 pyman þam oþron. 7 ðu beo gecýnd: Lif ðu ritrt on geþeopbe on þam ýtemerstan retle. 7 ærten ðe cýmð oþer geþeop. 7 ge laðigenda cpeðe to ðe. Site innop leof. þonne bið ðe appurþlicop þonne þe man utop rcpuþe.* *Hæc autem Latine sonant; In rebus exiguis crescere vos cupitis, & in maximis rebus minui. Cum autem vos ad refectionem, vel convivium, vocati fueritis, nè discumbite in primis (i. e. summis) sedibus: nè fortè vir te honorabilior accedat post te, & paterfamilias te surgere jubeat, & alteri locum dare; & tu confundaris. Si in convivio discubueris in sede ultimâ (i. e. infimâ) & post te accedat alius conviva, dicatq; tibi invitator, Amice, interius (i. e. eminentius) discumbe: tunc tibi honorificentius erit, quàm si te exterius (i. e. inferius) detrudant. Mibi assumptum isthoc nuspiam invenire contigit, nisi in hac Versione Anglo-Saxonica, atque in vetustissimo illo Græco-Latino Bezae exemplari MS. cujus Versio Latina sic se habet: Vos autem quæritis de mi-*

nimo crescere, & de magno minui. Introëuntes autem & rogati cœnare, nè discubueritis in eminentibus locis, nè fortè dignior te superveniat, & accedens cœnæ invitator dicat tibi, Adhuc deorsum accede: & confundaris. Si autem discubueris in minimum locum, & superveniat minor te; dicit tibi invitator cœnæ, Collige adhuc superiùs: & erit tibi hoc utile. Græca vidi ex tribus Apographis excusa; primò nempe, in ipsius Theod. Beza Annotationib. in Matth. xx, 18. secundò, in Hen. Hammondi Annotationib. Anglicis in eundum locum; ac denique in Bibliorum polyglott. Londinensium Tomo VI. unde Latina jam adducta descripsi. Græca quoque dabo ex iisdem Bibliis, unà cum discrepantiis observatis ex aliis Apographis.

Υμεις δὲ ζήεϊτε ἐν μικρῷ ἀνέστησιν, καὶ ἐν μεγάλῳ ἔλατθιν εἶναι. [Bez. ἐλατθῖος· Ἐλατθονεῖναι, inquit D. Hammondus, vel perperam scribitur pro ἔλατθιν εἶναι, vel pro ἐλατθονεῖσθαι.] Ἐισερχόμενοι δὲ καὶ παρεκκληθέντες δεῖπνήσατε, [Bez. δεῖπνῆσθαι,] μὴ ἀνακλινασθε [Bez. ἀνακλινασθε· Ἀνακλινασθαι, inquit D. Ham. pro ἀνακλινασθε] εἰς τὰς ἐξέχουσας πόδας, μήποτε ἐνδεξόμενος τις ἐπίβη, καὶ ἀποσθῶν ὁ δεῖπνοκλήτωρ εἴπῃ σοι, Ἐπι κράτω κράσει καὶ κλιμακώδησιν. Ἐὰν δὲ ἀνάπτῃς εἰς ἕν ἤπιον ἔσπον, καὶ ἐπίβῃ τις ἕπιον, εἰεῖ σοι ὁ δεῖπνοκλήτωρ, Σιώματι ἔπι ἀνω καὶ ἔσπον σοι τῆτο κρεῖσσον. Cum abhinc biennio ferè discernerem hæc, ex uno eodemq; codice petita, inter se per omnia non convenire; occasione tunc datâ, petii à viro eruditissimo, mibiq; familiariter noto, Roberto Sheringhamio, Cantabrigiensi, ut hoc qualecunque additamentum suâ manu mibi describeret ex ipso admirandæ vetustatis monumento: quod vir amicissimus haud gravatè præstitit. Quum itaque ad hunc quoque locum justissimè pertineat, ut hoc novissimum meum publicetur Antigraphum: id sanè typis libenter mando, sed Archetypi æmulum; Spiritibus putâ, Accentibus, ac vocum distinctionibus omnino destitutum. Adeo ut, si res ipsa forsân minoris sit momenti quàm ut toties imprimi mereatur, habeat saltem lector criticus non ingratum codicis pervetusti Specimen. Ectypum sequitur, ut potuimus, expressum.

ΥΜΕΙΣ ΔΕ ΖΗΤΕΙΤΕ ΕΚ ΜΕΙΚΡΟΥ ΑΥΞΗΝΣΑΙ ΚΑΙ ΕΚ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΑΤΤΟΝ ΕΙΝΑΙ ΕΙΣ ΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΔΕΚΑ ΠΑΡΑΚΛΗΘΕΝΤΕΣ ΔΕΙΠΝΗΣΑΙ ΜΗ ΑΝΑΚΛΙΝΕΣΘΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΞΕΧΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΟΔΟΣ ΜΗ ΠΟΤΕ ΕΝ ΔΕΞΟΤΕΡΟΣ ΣΟΥ ΕΠΕΛΘΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΘΩΝ Ο ΔΕΙΠΝΟΚΛΗΤΩΡ ΕΙΠΕ ΣΟΙ ΕΤΙΚΑΤΩ ΧΩΡΕΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΧΥΝΘΗΣΕΑΝ ΔΕ ΑΝΑΠΕΣΧΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΤΤΟΝ ΑΤΟΠΟΝ ΚΑΙ ΕΠΕΛΘΗ ΣΟΙ ΗΤΤΩΝ ΕΡΕΙ ΣΟΙ Ο ΔΕ ΙΠΝΟΚΛΗΤΩΡ ΣΥΝΑΓΕΕΤΙ ΑΝΩ ΚΑΙ ΕΣΤΑΙ ΣΟΙ ΤΟΥΤΟ ΧΡΗΣΙΜΟΝ. His verbis Matthæi Evangelio, ita ut dictum est, insertis, ferè parallela sunt ea quæ occurrunt, Luc. xiv, 8. Ὅταν κληθῆς ὑπὸ πνῶ εἰς γάμους, μὴ κλιθῆς εἰς τὴν παρεκκλησίαν, μήποτε ἐνδεξόμενος τις ἔπιβῃ ἕπιον. 9. Καὶ ἔλθῃ ὁ σὲ καὶ ἀσθῶν κλινασθαι, εἰεῖ σοι· Δὸς τῆτω ἔσπον· καὶ τότε ἀρξῆ μετ' αἰσχύνης ἢ ἐλατθιν ἔσπον κλινασθαι. 10. Ἄλλ' ὅταν κληθῆς, παρευθῆς ἀνάπτῃς εἰς ἕν ἔσπον τῶπον· ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κλινασθαι σὲ, εἴπῃ σοι· Φίλε, ἀποσθῶν ἕπιον ἀνώ. τότε ἔσπον σοι δέξῃ ἕπιον ἢ σιωμακρεῖσσον σοι.

Hæc plenè transcripti: quòd ad ea, in nonnullis, propiùs accedant Saxonica nostra, quàm ad illa quæ superiùs afferuntur. In hoc autem Lucæ loco, nullum agnoscunt parallelismum Canones Eusebiani. Nam in omnibus, quæ vidi, exemplaribus Græcè, Latinè, Arabicè aut Copticè scriptis, quæ κεφάλαιον Canonibus respondentium

numeros habent margini ascriptos, hîc appictum cernitur I sub ἐρν̄, sive X sub 178. quòd indicat hanc Sectionem pertinere ad Canonem decimum. Est autem Κανὼν δεκάτωρ, sive ἡ δέκατος ἐπιτάξις. vel, in quo propria singulorum Euangelistarum tantummodò continentur; ut habet Hieron. in Præfat. ad quatuor Euangelia. Horum itaque Canonum autoritate rejicitur illud, quòd Matthæi Euangelio intertextum vidimus, tanquam Apocryphum. Recurrendum est intereà ad cod. illum Bezæ vetustissimum, qui dicitur quoque habere κεφάλαια illa Canonibus respondentia; atque discernendum est num ex iis quæ grandævo exemplari apponuntur, observare liceat hæc è Lucâ petita, ac illa attributa Matthæo haberi pro parallelis. Primi Evangeliorum Saxoniorum editores hoc additamentum in Contextum suum non admiserunt, nec uspiam monuerunt in codicibus mss. illud extare. Nos eos imitantes, in editionem quoque nostram non recepimus. Sed de ipso assumento satis dictum arbitror; certè pro temporis nostri modulo, satis superque.

MATTH. XXI, 17. Ibiq; mansit.] Sax. 7 læpbe hi þar be Gobeþ rice. i. e. Ibiq; docebat eos de regno Dei. De hac discrepantiâ, sic Lucas Brugensis: Quòd quædam manuscripta addunt Et docebat eos de regno Dei, Epanorthotes ex Ecclesiastico officio acceptum notat. Habetur autem Officium illud feriâ tertiâ post primam Dominicam Quadragesimæ, ubi ex quatuor Missalibus mss. quæ consului, tria habent Et docebat eos de regno Dei, post Ibiq; mansit; quartum solummodò, Ibiq; mansit. Hoc assumentum inveni in quatuor Latinis, & sex Belgicis Evangeliorum codicibus manu exaratis. Anglicum quoddam mss. habet **And there he dwelte / and taigte hem of the kingdoom of God: cujus** Versionis auctor quoque legebat Latinè, Ibiq; mansit, & docebat eos de regno Dei. Præter exemplaria quædam Latina, Versionesq; jam memoratas è Latinis traductas, nihil prorsus reperio huic additioni suffragans.

MATTH. XXI, 31. Dicunt ei, Primus.] Sax. Ða cprædon hir. Se æfterra. i. e. Tum dicebant illi (Num. Plur.) Posterior. Interp. videtur legisse ii pro ei, quòd in quibusdam exemplaribus desideratur, attestante Luc. Brugensi. Pro ὁ ἐξ αὐτῶν habet Bezæ cod. ille vetustiss. in Gr. ὁ ἐξ αὐτῶν, in Lat. Novissimus. Ex Arabicis exemplarib. Romanum & Erpenianum legunt اول Primus; Londinense verò آخر Postremus; mss. meum, itémque Kirstenianum, الآخر quòd itidem Postremus significat. Codicis sui lectionem variantem sic excusat Pet. Kirste-

Kirstenius: Manuscriptum transponit prioris filii responsum ultimo loco, & posterioris primo. Hoc idem quoque factum est, non solum in editione Londinensi illa, ac cod. meo MS; verum etiam in exemplari Erpeniano, quod tamen Græcis consentaneè Primus habet (sicut jam dictum est) non autem cum aliis istis, Postremus. Interpres Ægyptiacus filiorum quoque transponit responsiones, atque pro isthoc ὁ ἀστὸς consequenter ponit ΠΙΣΤΕΥΕ q. d. ὁ ἐξῆς. Augustinum legisse Novissimus observarunt alii. Hilarium etiam simile quid habuisse in suo exemplari, non obscure colligi potest ex his verbis, Dicunt Pharisei voluntati patris juniorem obedisse; Comment. in Matth. can. XXI. Multus est Episcopus ille Pictaviensis in hoc Judæorum responso explicando, sed expositionem ejus huc transcribere, parum admodum ad rem nostram attinet. Accommodatior est hæc Hieronymi Observatio, Porro quod dicitur: Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Et illi dicunt, Novissimus, sciendum est, in veris exemplaribus non haberi novissimum, sed primum, ut proprio judicio condemnentur. Si autem novissimum voluerimus legere, manifesta est interpretatio, ut dicamus intelligere quidem veritatem Judæos, sed tergiversari, & nolle dicere quod sentiunt: sicut & baptismum Joannis scientes esse de cælo, dicere noluerunt. Sic ille. In tribus istis quæ novissimè legisti, Lector, Observatis, Specimen dare volui eorum quæ dicenda forent ab illo, qui variantes has lectiones penitus enuclearet. Quæ à me deinceps annotanda restant, & decretum & necesse est ea non nisi strictim attingere.

MATTH. XXI, 39. Eum ejecerunt extra vineam, & occiderunt.] Sax. Offylogon hyne. 7 apuppon pīdutan þone pmgeapþ. q. d. Occiderunt eum, & ejecerunt extra vineam. In hoc etiam Interp. noster imitatus est vetustum illum Bezæ codicem, cujus lectio est, Ἀπίστων, ἃ ἰσχυροὶ ἔσω τῶ ἀμπλάϊ. quæ ipsa quoque verba occurrunt in loco parall. Mar. XII, 8.

MATTH. XXIII, 14. Væ vobis, Scribæ & Pharisei hypocritæ: quia comeditis domos viduarum, &c.] Versus iste deest in Saxonica Translatione, ac in Bezæ illo cod. pervetusto. Hunc versum, inquit Luc. Brugenensis (in var. lecti. Lat.) plurimi boni Latini codices omittunt: — à quibus autem legitur, variis & loco & modo legitur. Vide ipsum hanc rem prolixius enarrantem in Notationibus suis in Biblia sacra. Habent eum omnes, quos consului, Orientales; sed non omnes Arabes eodem modo. Versus quoque 13. & 14. in Evangeliiis Syriacis, Arabicis, Copticis, aliisque; aliquot transponuntur. Nec idem ordo in Græcis impressis constanter obtinet. Bezæ aliorumque; censuras, quæ cuilibet ad manum sunt, adducere supervacaneum est. Conf. Mar. XII, 40. & Luc. XX, 47.

MATTH. XXIV, 41. post hæc verba, Una assumetur, & una relinquetur, addit Interp. Saxo, Τρεγεν beoð on bebbe. an byð genumen. 7 oþer byð læ-

ſed. i. e. Duo erunt in lecto, unus affumetur, & alter relinquetur. In Bezae codice vet. hæc inveniuntur Græcè, Δύο ἐπὶ κλίβῳ μίῃς, εἰς παρολαυδάνειαι, καὶ εἰς ἀφίλειαι Latinè verò iſthæc, Duo in lecto, unus adſumetur, & unus relinquetur. Quæ agnoſcuntur etiam in utràque editione Hebraicâ, ubi lego, כַּעֲשׂוּ יְהוָה יְהוָה יְהוָה [edit. Tiliânâ, םַיְתוּב] Duo in lecto, unus affumetur, & unus relinquetur. Nec omittuntur in Verſione à Græco factâ, Bruciolanâ, cujus verba ſunt; Duoi nel letto, uno ſia preſo, e l'altro ſia laſciato. Omnino remittendus eſt lector ad Lucæ Brugenſis illas Notationes prolixiores, ubi hoc additamentum è pluribus codicibus, ac vet. Patrum monumentis diligentiffimè e ventilatum videbit. Eadem verba habentur Luc. xvii, 34.

MATTH. xxvii, 32. Invenerunt hominem Cyrenæum,] Sax. þa gemetton hiȝ ænne Cÿpeniȝcne man cumentbe hÿm toȝeaner. i. e. Tum invenerunt hominem Cyrenæum, venientem ipſi obviam. Vet. ille Bezae codex habet, in Gr. εἰς ἀπὸσῆς τῆς ἀπὸσῆς in Lat. Obviam ſibi venientem. Poſt Simonem Cyrenæum, vel Cyrenenſem, additur, venientem de villâ (Gr. ἐπὶ ἀγῆς) Mar. xv, 21. & Luc. xxiii, 26.

MATTH. xxvii, 46. Eli, Eli, lamma ſabaſthani? hoc eſt, &c.] Sax. Heli. Heli. lema zabbani. þ̅ iȝ on Enȝlyȝc. &c. q. d. Hoc eſt Anglicè, &c. Interpres Gothicus, pro ἐλὶ, ſcribit quoque aſpiratè **HELLEI**. prout ſtatim verſ. 47. pro Gr. Ἠλίου, & Lat. Eliam, occurrit Gothicum **HELIAN**. & Saxonicum Heliam: At Mar. xv, 36. Ἠλὶ effertur Gothicè **HLIHE**. ubi tamen Saxo, ſuam retinens aſpirationem, ſcribit Heloi: E contrario, quædam Græca & Latina Spiritu aſpero inſignita, in his noſtris Verſionibus leni gaudent pronunciatione: e. g. Gr. Ὠσαννὰ, & Lat. Hoſanna, ſunt Got. **OSANNA**. & Sax. Oſanna. Mar. xi, 9. Λαμῆ Matthæi, & Λαμῆ Marcî tranſcribuntur Gothicè **LIMLA**. Saxonice Lema. Moſcoviticè ΛΗΜΑ quò ſpectat Codicis Alexandrini lectio, Λιμῆ ſcil. ſeu Λιμῆ. Saxonicum Zabbani (quod in uno codice invenitur etiam Mar. xv, 43.) videtur conformari ad Ζαφθάνει, Ζαφθάνει, Zaphani & Zaphthanæ; quæ dicuntur reperiri in cod. illo Bezae, nuſquam non à nobis allegato. Vocabula hæc Hebraica, Latinis non ſatis explorata, mirâ varietate in Latinis ſcribi codicibus obſervavit Luc. Brugenſis. Piget ſingula huc referre. Adeat lector ipſum auctorem. Rem multo gratiorem lectori me non incurioſo facturum puto, ſi è Copticis Euangeliiſ nondum publicatis, hæc verba deſcribam, Chalcographoq; tradam eodem planè modo, quo diſtincta videntur in ipſo venerandæ antiquitatis exemplari. In S. Matthæi Euangelio extant ſequentia, **ΧΕΕΛΩΙΕΛΩΙΕ ΕΛΕΕΕΣΣΕΣ ΧΘΑΝΙΣ** In S. Marcî autem ſic interpuncta ſunt: **ΧΕΕΛΩΙΕ ΕΛΩΙΕ ΕΛΕΕΕΣΣΕΣ ΧΘΑΝΙΣ**

De 'Ελωι utrobique expresso, penes alios esto iudicium. Nobis deproperantibus satis est descripsisse. Interpp. Syrum, Arabem, cæterósq; Orientales libens prætereo.

MAR. II, 22. Sed vinum novum in utres novos mitti debet.] Sax. Ac nipe pin ꝥceal beon ꝥebon on nipe býtta. þonne beoð butu ꝥehealben: Adjiuntur nimirum Et ambo conservantur, quæ in quibusdam libris Latinis inveniri affirmat Luc. Brugenſis. Sed huc translata videntur è Matth. ix, 17. ubi in Sax. habentur, And æꝥþer býð ꝥehealben. pro Et ambo conservantur. At Luc. v, 37. pro Lat. Et utraque conservantur, posuit Interp. noster þonne beoð þa býtta ꝥehealbene. q. d. Et utres conservantur. Ubi aut Interp. légit Utres pro Utraque; aut librarius, pro Butu. scripsit Býtta:

MAR. vi, 53. Venerunt in terram Genesareth,] Sax. Hi comon to Geneþap. q. d. Venerunt illi in Genesar. Pro Γενναίη habet cod. ille Bezanus, in Gr. Γενναίη; in Lat. Gennesar. Sed Matth. xiv, 34. in eodem cod. legitur Græcè Γενναίη; Latine verò, Gennesar; in vulg. Lat. Genesar; & in utroque exemplari Heb. גֵּנְזַרְתַּי, quod nomen usurpatur à Jonathane Taygumistâ, pro Hebræo גֵּנְזַרְתַּי; Jos. xiii, 27. His consonat Syriacum גֵּנְזַרְתַּי, & Arabicum جَانَاثَرُ quæ occurrunt in Matthæi & Marci Textibus jam dictis, nec non Lucæ v, 2.

MAR. vii, 13. Rescindentes verbum Dei per traditionem vestram,] Sax. Torlitende Godeþ bebod þor eoper ꝥtuntan lage. q. d. — per, vel propter, traditionem, sive legem, vestram stultam. Has quoque Judæorum traditiones ignominiosâ stultitiæ notâ inurit Beza cod. ille vetustissimus, his verbis; — τῆ παλαιῆς ὁμῶν τῆ μαρῆς in Lat. — per traditionem vestram stultam. Ab hoc non prorsus alienum est illud 2 Tim. II, 23. Τὰς δὲ μαρὰς καὶ ἀπειθῆντας ἐπιήκειας περιελάσθαι. Propius tamen accedit illud Tit. III, 9. μαρὰς δὲ ἐπιήκειας, καὶ νεκρολογίας, καὶ ἕρετας, καὶ μάχης νομικῆς περιελάσθαι. præcipuè si conferatur cum præcedentibus (cap. I, 14.) Μὴ περιελάσθαι Ἰσδαίους μύθοις, καὶ ὄφθαλμοῖς ἀνθρώπων ἀποπειρομένων τῶν ἀληθειῶν.

MAR. x, 30. Sorores & matres,] Sax. þrystra. ꝥ ꝥæþer. ꝥ moþor. sic Got. SYSTRUNNS. GAH ATTAN. GAH LIPEIN. q. d. Sorores, & patrem, & matrem. In Græcorum codicum variantibus lectionibus inveniuntur, καὶ πατέρας καὶ μητέρας. atque etiam, καὶ πατέρας καὶ μητέρας. In Versionibus quoque Arab. & Ethiop. fit mentio patris. Locus consimilis Matth. xix, 29. habet καὶ πατέρα καὶ μητέρα. Lucæ verò xviii, 29. καὶ πατέρα. &, quod instar omnium est, hoc Marci capite, versu proxime præced. 29. leguntur quoque καὶ πατέρα καὶ μητέρα.

MAR. x, 49. Et vocant cœcum, dicentes ei:] Sax. Ða ꝥæbon hi þam blindan. i. e. Tum dicebant cœco: quod concordat cum vetustî codicis illius lectione,

οἱ δὲ λέγουσι τὸ ποιεῖν. Hoc non notassem, nisi ob Versionis nostræ cum codice isto convenientiam obiter animadversam; quod satis est dixisse.

MAR. XI, 27. Et veniunt rursus Jerosolymam.] Sax. þa com he ept to Hierosalem. q. d. Tum venit &c. Cod. ille Bezae vetust. cum duobus aliis, observatur habere Ἐρχομαι pro Ἐρχομαι. Exemplaria Arabica, Romanum, Erpenianum, atque meum Ms. legunt جاء Venit: & conformiter alii quidam Interpretes. Paulò antè, nempe vers. 15. hujus tmematis, occurrunt in idem καὶ ἔρχομαι εἰς Ἱεροσόλυμα, ubi pro Ἐρχομαι habet modò laudatus cod. antiquiss. Ἐστῶν. Saxonis autem interpretatio sic se habet: þa comon hig ept to Hierosalem. q. d. Tum veniunt iterum Jerosolymam. Ubi auctor videtur legisse Iterum: sicut in duobus codd. Græcis habetur Πάλιν. Ad lectionem illam variantem quod attinet, Plurale veniunt, de Christo ac discipulis ejus intelligi debet; Singulare venit, de Christo solo: cui tamen adfuisse quoque discipulos non obscure innuitur, cap. seq. XII, 43. & cap. XIII, 1.

MAR. XII, 25. Sicut angeli in cælis.] Sax. Spylce Godes englar on heofenum. Legebat Interp. Angeli Dei, quod in codd. quibusdam Lat. lectum innuitur. Cod. Gr. Montfortianus habet ἄγγελοι θεῶν: quam lectionem amplexus est Interp. Ethiopicus. Habentur autem hæc verba in loco parall. Matth. xxii, 30.

MAR. XIV, 1. Erat autem Pascha & Azyma post biduum:] Sax. Soðlice þa æfter tream dagum þæron Easton. ubi Azyma illud non transfertur. Desunt pari sorte καὶ ἄζυμα in codice illo Bezae pervetusto. Veruntamen in loco parallelo Luc. xxii, 1. pro Appropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha, habetur in Saxonice nostris, Ða soðlice genealæhte þreolýðæg Azimorum. þe ys gecpeben Easton: Sic hoc ipso Marci capite, versu 12. extant þam þorþman ðæge Azimorum. pro Primo die Azymorum. Vereor ut hoc Græcum vocabulum satis intellectum fuerit ab Interpretibus Anglo-Saxonice: siquidem in hac nostrâ Versione, pro Primâ die Azymorum, substituuntur On þam þorþman geapcung-ðæge. q. d. Primâ Parasceues die; Matth. xxvi, 17. (Vide Luc. xxiii, 54. Matth. xxvii, 62. Joh. xix, 14, 31, 42.) Aliàs passim usurpatur Azimorum. vel Abzimorum: In Glossis autem interlinearibus, tam Aldredi, quam Oweni, Ðæg Ðapa ðæpɽtana ponitur pro Dies Azymorum; Luc. xxii, versu 1. in illius Glossâ; & versu 7. in hujus. At verò, Ðæpɽt. vel Ðapɽt. significat Fermentum, apud Aldredum, Matth. xiii, 33. & xvi, 11. eisdemq; apud Owenum, Luc. xii, 1.

MAR. XIV, 3. Et cum esset Bethaniæ.] Sax. And þa þe hælenð þær on Bethania. q. d. Et cum Jesus esset Bethaniæ. Nisi vidissem hic τὸ ἱεὺς in cod. illo vetustissimo substitutum pro ἰωάνη. hoc intactum facile prætermissem. Certè

Certè hujusmodi permulta in Gothicis conferendis vidi, silensq; suppressi.

MAR. XIV, 45. Ave Rabbi:] Sax. Lapeop. i. e. Magister, doctor, *vel* Rabbi: nam Job. III, 2. legitur, Rabbi. ꝥ yr Lapeop. q. d. Rabbi, id est Lapeop: Interp. iste nec Ave vulg. Latine Versionis agnoscit, nec Rabbi repetitum exemplarium Græcorum: legebat enim solummodò Rabbi. Nec aliud exhibere fertur cod. ille Beza antiquissimus, quam *Ῥαββί*, pro iis, quæ communiter legimus, *Ῥαββί*, *Ῥαββί*. Simplex Rabbi quoque habetur in Versione Ethiopica, atq; Aegyptiaca. Paritéraq; in Romano, Erpeniano, ac meo ms. exemplari legitur Arabicè *يا معلم* O magister, tantum; quod iteratur tamen in editione Londinensi. In Versione Persica, quam prelo concinnavit Abr. Whelochus, occurrit etiam *اي معلم* O magister, non geminatum: ac vox alia, Magister quoque denotans, geminata legitur in Persica Traductione, quæ locum habet in Bibl. Polyglottis. Interpp. Syriacus, Moscoviticus, &c. ingeminant Rabbi. Illud Ave Rabbi, quod vulg. Lat. Interp. retinet, est Evangelistæ Matthæi, cap. XXVI, 49. Cætera petenda sunt à Commentatoribus.

LUC. III, 23. Qui fuit Heli, qui fuit Mathat,] Sax. Se pær Helier runu. re pær Nazapeth: Spa of cneopyrre on cneopyrre oð Adam. re pær Goder runu. oð fir 7 hund rofantig cneopyrre. id est, Qui fuit filius Heli, qui fuit Nazareth. Sic à generatione ad generationem usque ad Adam, qui fuit filius Dei: ad septuaginta quinque generationes usque. Unde hoc Nazapeth desumptum sit, mihi hæc cursim scribenti non liquet, nec vacat anxie disquirere. Fortasse scriba aliquis Genealogiæ descriptionem temerè abrumpens, pro Mathat oscitanter scripsit Nazapeth: Expresso autem illi generationum numero aliquid lucis adfert hæc Theodori Beza Observatio in locum: In vetustissimo Latino codice legi hîc additum, ex albo libri (ut opinor) Generationes septuaginta quinque. Hanc Genealogiam (quam aliàs nusquam neglectam vidi) non alio consilio ab Interprete nostro, aut librariis, prætermittam existimo, quam quod putaverint hanc Evangelii portionem minus conducere ad plebem in cætibus Ecclesiasticis instruendam. Atqui Versionem istam usui Ecclesiastico fuisse adaptatam, variè liquidèq; probari potest. Unde quoque fit, ut Genealogia illa altera in ipso Evangelii secundum Matthæum ingressu, nullâ cernatur Rubricâ, quam vocant, insignita. Hujusmodi enim indicibus publicas Ecclesiæ Lectiones, statutis diebus destinatas, indigitabant.

LUC. IV, 18. Dimittere con fractos in remissionem,] Sax. Fopþrocene gehælan. i. e. Con fractos sanare. Paulò quidem antè dicebatur Sanare contritos

corde, quæ tamen verba non attigit Interp. Anglo-Saxonicus. Comma istud ex Isa. LXI, 1. acceptum, non uno modo refertur in Versionibus Evangelicis. De codicibus Latinis, ac vet. Patrum scriptis, in quibus illud Dimittere contractos in remissionem, hęcq; Sanare contritos corde, leguntur aut omittuntur, omnino consulendæ sunt accuratæ illæ Luc. Brugensis Notæ ad Varias Lectiones Editionis Latinæ Evangeliorum.

LUC. V, 12. Vir plenus leprâ] Sax. An hþeoþla. i. e. Leprosus. In cod. Bezae vetustissimo reperitur λεῦκος, pro Πλήρης λέπρος. Reliqui, quos his temporis angustiis inspexi Interpretes, virum hunc, non leprosum modò, sed lepræ plenum fuisse, hoc in loco agnoscunt. At in locis parallelis, Matth. VIII, 2. & Mar. I, 40. immundus iste non aliter quàm λεῦκος Græcè, Leprosus Latinè, & hþeoþla Saxonice vocatur: eamq; lectionem imitatur hic quoque Anglo-Saxonicus noster Interpres.

LUC. VI, 10. Et circumspēctis omnibus, dixit homini,] Sax. And hým callum Ʒerþeapodum mid ýppe. he Ʒæde þam men: Ubi post Omnibus illis conspēctis, additur Cum irâ: quod etiam adjectum habetur in codice per-vetusto Græco-Latino, toties memorato. Namque pro Ἐπι τῷ ἀνθρώπῳ, reponitur Gr. Ἐν ὀργῇ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ. Lat. In irâ dicit homini. Sic Orientalium quoque duo Interpretes legunt. At Marci Evangelistæ verba sunt, Καὶ ἐβόλεψά μου ἐν ὀργῇ μετ' ὀργῆς. cap. III, 5.

LUC. VI, 20. Beati pauperes,] Sax. Eadige Ʒýnt Ʒe þearƷan on Ʒarþe. i. e. Beati estis, vos pauperes spiritu. In cod. quodam Cantabrigiensi additur τῷ πνεύματι post Πτωχοί. In quatuor quoque exemplaribus Arabicis adjectum videmus بالروح. In spiritu. Notissimus est Textus ille consimilimus, Beati pauperes spiritu; Matth. V, 3.

LUC. IX, 20. Christum Dei.] Sax. þu eart LƷýrt Iodes Ʒunu. Got. þu is xkistns snnns Ʒþs. i. e. Tu es Christus, filius Dei. Sic pro τῷ Θεῷ, occurrit in cod. Bezae vetusto, ἰὸν τῷ Θεῷ. Sufficiet, si iterum adduxero Scripturam parallelam, Matth. XVI, 16. Tu es Christus, filius Dei vivi.

LUC. XI, 25. Invenit eam scopis mundatam, & ornatam.] Sax. He hit Ʒemet æmtig. mid beymum aþeoþmōð. q. d. Invenit eam [domum] vacuam, scopis mundatam. Codd. aliquot Latini omittunt Et ornatam, notantē Luc. Brugensi. In duobus Interpretibus Orientalib. agnoscitur, hoc in loco, Vacuam. Matthæi quoque Textus parall. est, Invenit eam vacantem, &c. cap. XII, 44.

LUC. XI, 29. Nifi signum Jonæ prophetæ.] Sax. Buton Ionan tacen. omisso scil. prophetæ. Aliàs enim dicendum esset, Buton Ionan tacen þær ƷeƷgan.

τεgan. quod occurrit Matth. xii, 39. & xvi, 4. In vet. illo Bezae codice desideratur etiam τὰ ἀεφίρα. Nescio an melioris notæ Interpretum aliquis Prophetæ omiserit, præter Ægyptiacum. In ejus enim Versione video, hoc Marci in Textu,

ΠΙΠΡΟΦΗΤΗΣ ἢ ΤΕΙΩΝΙΣ. i. e. Signū Jonæ, absque illo ΠΙΠΡΟΦΗΤΗΣ sive Prophetæ, quod subnexum est in duobus Matthæi Contextibus modò citatis. Antiqui libri, inquit Luc. Brugenſis, hìc non addunt Prophetæ, quod notat Epanorthotes Matthæi esse, cap. xii, vers. 39.

LUC. xvii, 7. Aut pascentem,] Sax. — Oððe ræp lærgendne. q. d. — Aut oves pascentem: cui conformis est interpretatio Syriaca. Exemplaria quædam Latina post Pascentem, habere Oves; quædam etiam Boves habere, docet Luc. Brugenſis. Horum posterius imitatus est auctor quidam Versionis Anglicæ, circa trecentos abhinc, ut videtur, annos conscriptæ; cujus verba sunt, — **Erunge or lesunge oren**: i. e. — Arantem, aut pascentem boves. Priori verò consentanea est Versio Græca vulgaris, in quâ hæc authentica τὸ εἶς ὁμῶν δὲ λόγος ἔχων ἀγγελῶν, ἢ ποιμαίνον. —; in hodiernum Græcorum sermonem sic transferuntur: Καὶ ποίει δὲ τὸν ἰσὺς ἔχοντος δὲ λόγος ὁ πρὸς κῆρας τὸ ἀλίτερι, ἢ ἐσομεν τὸ ἀεφίρα —; Ποιμαίνει quidem propriè denotat officium pastoris ovium: unde Ποιμὴν Hesychio est, ὁ τὸ ἀεφίρατων.

LUC. xxi, 21. Qui in medio ejus, discedant:] Sax. And nýðer ne artigað þa ðe on hyne middele rýnt. q. d. Et nè descendant, qui in medio ejus sunt. Primâ lectione hìc duplicem mihi videor deprehendere discrepantiam. Alteram existimo suum ortum debere lectioni diversæ codicis illius Bezae, qui pro Ἐχωρείωσαι, dicitur habere Μὴ ἐχωρείωσαι. Atque hinc forsàn in antiquâ Latinâ Versione legebatur Nè discedant, pro Discedant. Alteram quis suspicaretur perfectam è mendosâ cujusdam exemplaris scriptione; in quo fortassis extabat Descendant perperam exaratum, pro Discedant: unde illud, quod Interpres noster secutus est, Nè descendant. In locis tamen parallelis inveniuntur Qui in tecto, non descendat, & Qui super tectum, nè descendat; nempe, Matth. xxiv, 17. & Mar. xiii, 15. Hoc, utcumque sit, nullos, quantum ego video, sibi habet penitus astipulantes.

LUC. xxi, 43. Apparuit autem illi Angelus de coelo,] Sax. Ða ætýpbe him Gobeý engel of heofone. q. d. — Angelus Dei &c. Sic quoque reddit Interp. Æthiopicus. Cod. Montfortianus suprâ memoratus, cum alio quodam, pro "Ἀγγέλῳ habet "Ἀγγέλῳ Κυρίῳ. Simile prorsus annotatum est ad Mar. xii, 25.

LUC. xxi, 52. — Cum gladiis & fustibus.] Sax. Mib spurðum 7 mid rahlum. þ̅ ðe me zefenzon. Adduntur nempe, Ut me prehenderetis: prout in Gr. quodam codice adjicitur Συλλαβῆν. Hoc additamentum agnoscunt Interpp.

aliquot Orientales hoc in loco, quod constanter lectum video Matth. xxvi, 55. & Mar. xiv, 48. In Marci Textu isto, pro Comprehendere me, habet itidem Saxo noster Me zefon. Gothicus autem Interp. FKEIPAN MIK: Ubi tamen pro FKEIPAN rescribendum est ΓΚΕΙΠΑΝ. sicut vers. 44. paulò antè præcedente, legimus ΓΚΕΙΠΩ ΨΑΝΑ. Prehendite eum.

LUC. xxii, 61. *Ter me negabis.] Sax. þu min ættræcrt þripa to bæz. q. d. Tu me ter negabis hodiè. In tribus Stephani codicib. Gr. habebatur Σήμερον, cui conforme est Interpretis Coptici εἰψοῦς & Arabici اليوم & Ethiopici ሱ, quæ hic usurpantur. Verba antecedentia sunt, Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia prius quàm gallus cantet, ter &c. At verbum illud, sive sermo, Domini sic se habet; Dico tibi, Petre, non cantabit hodiè gallus, donec ter &c; versu præced. 34. unde hodiè forsan huc transfertur.*

JOH. vii, 28. *Quem vos nescitis.] Sax. þone ze ne cunnon. ic hýne can. J ǰýf ic þecge þ ic hýne ne cunne. ic beo leaþ J eop zelc: Interp. legebat Ego autem scio eum: & si dixero quia nescio eum, ero similis vobis, mendax; vel, secundum Sax. — mendax, & vobis similis. In multis Lat. codicibus hæc quoque verba extare, auctor est Luc. Brugensis: sed reperiuntur ea Joh. viii, 55. cuius propriè loci sunt.*

JOH. viii, 9. *Et remansit solus Jesus,] Sax. And he zebad þaþ rýlf. Hic desideratur Jesus: sicut & in codice illo Theodori Bezae vetustissimo deesse dicitur o' irošs. Si hunc locum excipias, vix unam & alteram lectionem variantem observari, in quâ per vetustâ illius, à me in antecedentibus nusquam non adducti, monumenti vestigia ab Interprete hujus Evangelistæ Saxonico premuntur. Quamobrem mihi aliquando oborta est suspicio, hanc Johannis Versionem Anglo-Saxoniam ad recentioris forsan alicujus Latini exemplaris præscriptum compositam fuisse atque conformatam. Bedam hoc Evangelium Anglicè transfuisse, supra notavimus ex Guil. Malmesburiensi, ac Cuthberto quodam Bedæ discipulo: an verò isthæc, quæ nobis præ manibus est, Translatio, Venerabilis illius viri censenda sit, decernant alii quibus Bedæ Opera, à nobis vehementer desiderata, sunt in promptu. Ad hanc diversam lectionem quod attinet; video quoque Jesus, quin & remansit, sive relictus est, deesse in Supplemento illo Syriaco, quod è Manuscripto Ufferiano primus deprompsit Ludovicus de Dieu.*

JOH. xiv, 1. *ante Non turbetur cor vestrum, habet Sax. Versio J he cpað to hýr leopnung-cnihton. q. d. Et ait discipulis suis: quemadmodum habent La-*

tina exemplaria, inquit *Luc. Brugenſis*, minùs emendata. Præter codicem illum *Bezæ* vetuſtiſſimum, alii quidam Græci MSS. in hujus tmematis initio ostendunt hæc verba; *Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ*. Hujusmodi est quoque additamentum illud, quod occurrit infra

JOH. XVII, II. ubi post *γ* ic cume το θε. Lat. Et ego ad te venio, ad-
 jiciuntur On þæpe tibe ye hælenb beheold hyr leopning-cnihtaſ. *γ* cpæð. Ha-
 liza Fæðep. &c. i. e. Illo tempore Jesus aspexit discipulos suos, & dixit; Pater
 sancte, &c. His verbis, orationi Salvatoris nostri intempestivè insertis, ferè
 consonant illa *Luc. VI, 20*. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat.
 Hæc autem non alià de causâ hic interjecta fuisse puto, quàm ut Ecclesiasticæ Le-
 ctioni, hoc versu undecimo incepturæ, forent introductioni. Namque & hujusmodi
 præcursoria quædam in Euangeliis Saxonice me alibi quoque observasse memini.
 Fidem huic meæ conjecturæ facit, quòd in Missali Romano (*Antverpiæ edito, an.*
1594.) Textus iste Evangelicus, in Missâ ad tollendum schisma, vel pro qua-
 cunque necessitate Ecclesiæ, sic legatur: In illo tempore, sublevatis Jesus oculis
 in cœlum, dixit; Pater sancte, &c. quæ verba sunt primi versiculi hujus capituli.
 In his autem, si loco illius in cœlum, substituatur in discipulos, planè habetur sen-
 sus assumentis Saxonici. Inconditum haud dubiè videbitur, quòd Lectio Eccle-
 siastica inchoetur in mediâ precatone; quod ipsum tamen conspicitur in Ecclesiæ Sy-
 riacæ Lectione quadam Evangelicâ, ad hujus etiam capituli versum 13. exordium
 sumente. Superius observatum est ad *Matth. XXI, 17*. nonnulla ex Officiis
 Ecclesiasticis accepta, olim in Textum Latinum irrepsisse. Mibi locum illum illu-
 straturo concessa fuit plurium Manuscriptorum examinandi facultas: qui quidem
 codd. MSS. cum penes me non sint, hæc de re nunc plura differere supersedebo.

JOH. XX, 31. Ut vitam habeatis] Sax. Ðat ge habbað ece lif. i. e. Ut
 habeatis vitam æternam. Non solum in Latinis quibusdam Manuscriptis haberi
 dicitur æternam; verùm etiam in Græcis aliquot, inter quæ numerandus & cod.
 ille *Bezæ* vetuſtiſſimus, legitur αἰώνιον post ζωὴν. Hancq; lectionem imitantur In-
 terpp. Syrus, Arabs, Ethiops, alii. In versione quoque Ægyptiacâ usurpantur
ὄρων & ἡιένε per quæ passim redduntur ζωὴ αἰώνιον. Nec aliter lectus,
 aut saltem intellectus, est locus iste à Nonno Paraphraſte, cujus hæc sunt verba:

Ἵμεις δὲ πεπορευόμενοι ἐν ἡμετέροις χρόνοις ἀεχῆς.

Ζωὴς δευτεῖρας αἰώνιος ἐστὶν ἀμύθη.

Atque hæc breviter dicta sunt de insignioribus aliquot Discrepantiis, quæ à Latinis
 quidem illis, quæ nostris manibus versantur, differentia, cum aliis ut plurimum
 codicibus, aut Versionibus, consentire deprehenduntur. Longè plura, à nobis ob-
 servata, restant intacta: quæ, vel operæ pretium non videbatur in lucem producere;

vel aliorum suffragiis non comprobata, à nostro judicabam instituto aliena. In his autem subnotandis, video me iterum incidisse in occasionem congerendi Variantes Lectiones. Quas quidem produxi, nullo profectò studio elevandi auctoritatem illius, quæ apud nos obtinet, lectionis; nedum Versionum erroribus patrocinandis: sed ut hinc lectori constet Interpretem hunc nostrum secutum fuisse Versionem quandam Lat. antiquam, quæ Hieronymi non passâ est (in aliquibus saltem) emendationem. De codice illo Theodori Bezae Græco-Latino, quem sæpissimè in Gothicis etiam illustrandis allegavi, sic ipse vir Cl. in epistolâ suâ ad Cantabrigienses: — In hac non sententiarum sed vocum diversitate, nihil profectò comperi, unde suspicari poterim à veteribus illis hæreticis fuisse depravatum. Imò multa mihi videorprehendisse observatione digna; quædam etiam sic à receptâ scripturâ discrepantia, ut tamen cum veterum quorundam & Græcorum & Latinorum Patrum scriptis consentiant: non pauca denique quibus vetusta Latina editio corroboratur. Sic ille.

I I.

RUBRICARUM, quibus Sectiones *Euangelicæ* insigniuntur, quibusq; olim dignoscebantur **LECTIONES** anniversariis quibusdam *Diebus*, in veteri **ANGLO-SAXONUM Ecclesiâ**, destinatæ, brevis explicatio.

VT Lectionum Ecclesiasticarum Indices, quas Rubricas appellamus, à Textu Evangelico commodius distinguerentur, placuit, in hac Editione, eos semper disponere inter duas lineas parallelas. Numero sunt, nisi fallat calculus, cxc. In hac itaque compendiarâ nostrâ eorum expositione, pauca quædam in iis passim occurrentia primò attingere libet, deinde singulos ordine examinare.

IN genere, omnes Rubricæ inchoantur vel à Ðyr [gōþpel] gēbyþað. vel à Ðyr [gōþpel] rceal. quorum succincta sequitur explicatio.

Ðyr gēbyþað. vel Ðyr gōþpel gēbyþað on —] Lat. ad verb. Hoc Evangelium accidit, vel contingit; q. d. Huic accidit ut legatur —. Belga diceret Dit ghebeurt / Hoc accidit, evenit, vel usu venit. Aliquando dicitur Ðyr